

लातूर क्षमायात्रा

LATUR SAMACHAR

Email-dainiklatursamachar@gmail.com

संस्थापक : स्व. शंकर माधव जडे (स्वातंत्र्य सैनिक)

कार्यकारी संपादक : शिवाजी दयानंद जडे

LATUR लातूर वर्ष ३३ वे अंक ३११ वा बुधवार, दिनांक २६ फेब्रुवारी २०२५ (सांज. दैनिक) पोस्ट परवाना नं. L2/RNP/OMD-52/24-26 पृष्ठे -६ मो: ९४२२४७२५०२, किंमत १ रुपया

महाकुंभात ६४ कोटी भाविकांचे संगमात स्नान

प्रयागराज/वृत्तसंस्था :- बुधवार (२६ फे बुधवारी) महाकुंभ सोहळ्याचा शेवटचा दिवस आहे. सकाळी ६ वाजेपर्यंत ४१.११ लाख लोकांनी आंघोळ केली आहे. गेल्या ४४ दिवसांत ६४ कोटी भाविकांनी स्नान केल्याचा दाव केला जात आहे. ४५ दिवस चाललेल्या महाकुंभाची सांगता महाशिवराती उत्सव स्नानाने होणार आहे. बुधवारी महाकुंभाचा शेवटचा दिवस आहे. १३ जानेवारीपासून सुरु झालेल्या या महाकुंभात आतापर्यंत ६४ कोटी लोकांनी संगमात स्नान केले आहे. म्हणजे चे अमेरिके च्या लोकसंख्येच्या दुप्पट. हा एक जागतिक विक्रम आहे. हा एक मेव विक्रम नाही. या महाकुंभात आणखी अनेक महान विक्रम झाले.

संगमध्ये डुकी महाकुंभातील शे वट च्या मारणांची ही संख्या १९३ देशांचा लोकसंख्येक्षेत्र जास्त २५ फे बुधवारीच्या संध्याकाळापासून वाहनांना भाविकांपेक्षा केवळ भास आणि प्रवेशबंदी करण्यात आली आहे. चीनमध्येच जास्त लोकसंख्या आहे. जागतील हिंदूंच्या निम्या संगम घाटावर स्नान केल्यानंतर तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी लोकसंख्येइतके लोक येथे अले भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत, असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे महाकुंभातील योगी आदित्यनाथ यांनी महाशिवरातीला त्रिवेणी संगमात स्नान करण्यासाठी आलेल्या भाविकांचे अभिनंदन केले, तसेच शुभेच्छा दिल्या.

३ हजार ट्रेनने ३ हजार फेच्या केल्या, ६०० चार्टर्ड विमाने उतरली महाकुंभातील रेल्वेने तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. यांनी गाड्यांनी घेत आहे. दरोज ४ हजारहून अधिक गाड्या तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या

तेथे गर्दी होऊ नये, यासाठी भाविकांना घाट रिकामा करण्यात आहेत. असा दावा योगी येत आहे.

उत्तर प्रदेशाचे

महाकुंभातील रेल्वेने

३ हजारहून अधिक गाड्या</p

ओउम भूर्भवः स्वः ।
तत्सवितुवरिष्ये भर्गो देवस्य धीमहि ।
थियो यो नः प्रचोदयात् ॥

लातूर समाचार

बोलणे कधीतरी अंगलट येत?

बोलावे मात्र जपून, शब्द हे शत्रु आहेत. अशी म्हण आहे. जुनी मडली ही जपून बोलत होती. आता बोलण्यात काही तालतास्य दिसून येत नाही. कोणताही पुरावा नसताना बोलणे किंवा भावनेच्या आधारवर बोलाले तर अंगलट येते! त्यावेळी शब्द माघार घेण्यापेक्षा दुसरा पर्याय नसतो. आता निलमताईने व्यक्त केले मताव वाढांग निर्माण झाला आहे.

त्यांचे बोलणे चुकीचे नेसू श्वेत मात्र याला पुरावा काय आहे? या बाबत निझतर व्हावे लागेत. बोलून वेल मारता येते. बघ्यु पुढच्यापुढी असा विचार करून काहीजन चालतात. आता पहा विधानसभा निवडणुकीच्या तोडावर कोणतीही छाननी न करता महायुती सरकारने २ कोटी ४० लाख लाडक्या बहिर्णीना दरमहा ९५०० रुपये वाटप सुरू केले होते. त्यामुळे राज्याच्या तिजोरीवर दर महिन्याला तब्बल ३६०० कोटी रुपयांच्या बोजा पडला. मात्र जसे पुन्हा महायुती संतवर आली तेव्हापासून या सरकारने 'लाडक्या बहिर्णी'ची संख्या कपातीचा धडाका लावला. आधी स्वतः हून माघार घेण्याचे आवाहन केले, त्यानंतर छाननी करत नावे कमी करण्यात आली. गेल्या दोन महिन्यांत ९ लाख लाभार्थीची संख्या कमी झाली आहे. त्यामुळे सरकारच्या तिजोरीवरील खर्च दरमहा ९३५ कोटी आणि वर्षाला ९६२० कोटीनी कमी होवू शकतो.

टप्प्याटप्प्याने ५० लाख महिला अपात्र ठरवण्याचे सरकारचे टार्गेट असल्याचे समजते. जुने २०२४ पासून या योजनेचे वैसे मिळण्यास सुरुवात झाली होती. तक्रारीच्या आधारेच राज्यातील अंजीची छाननी सुरू आहे. डिसेंबर महिन्यात २ कोटी ४६ लाख बहिर्णीना लाभ मिळाला, तर जानेवारीत २ कोटी ४० लाख लाडक्या बहिर्णी होत्या. मात्र छाननीत ५ लाख, तर फेब्रुवारीत ४ लाख महिला अपात्र ठरव्या आहेत. छानणी केली तर काही तरी दोष निघणारच! कारण आता पैशाचे मुख्य किंवा आहे. एक हजार ही रक्कम अतिषय कमी असती तरी गोरंगरीबीसाठी मौल्यवान आहे. केशात गरीबांची संख्या अधिक आहे. ठराविकाकडे अधिक धन आहे. कढपी न संपणारा धनसंख्या आहे. काही राज्यात तारीचे पोटभर न मिळाल्याने झोपणाच्याची संख्या कमी नाही. निवडणुकीच्या काळात दिलेले अश्वासने नंतर फिरविले तर असतील तर जनतेचा आगामी काळात विश्वास कसा बसायाचा? इतर पक्ष जरे कांगेसने खटा-खटद्या नारा दिला हाती भोपळाच लाभाला. त्यामुळे मतदार जनता नाराज झाली. निवडणुक पर्व काळात मग सरकारकै मोठी यंत्रणा होतीच, त्याच वेळी छानणी करणे अपेक्षित होते. आता शीर्षं असेल, उत्पन्न अधिक असेल, गाड्या असतील. आज कोणाकडे चारचाकी नाहीत. टेप्प्यो जो वाहातुक करून पोटभरणाच्याकडे चारचाकी आहे. काही ड्रायव्हरचा धंदा करतात त्यांच्याकै चार चाकी आहे. मग अशा कुटुंबियास योजनेचा लाभ मिळणार नाही का? मुळात महिलानी डिड हजाराची मदत मागीतीली नव्हती, मग का दिली? किंवा कशासाठी दिली. काम संपल्यावर निकष लावून डावलाले जात असतेल तर ते विचार करायला लावणारे आहे. मुळात राजकिंवा नेतृत्वास बोलण्याचे महत्व कळून येत नाही. सतत बोलातात. शब्द माझे धेतात. बोलावे ते आपल्या आवाक्यात असावे. असे बोलावे. विरोधगट कम्कूवत आहे, त्यांच्या अतिषय कमी जागी मिळाल्या, महायुतीस जनतेनी मोठे सहकार्य केले याचा अर्थ आता शब्द फिरविणे योग्य नाही. काही वर्षापुर्वी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी असेच आवाहन केले. ज्यांची अधिक परिस्थिती चांगली आहे त्यांनी स्वयंपाकाच्या गॅसची सबसीडी सोडावी. अनेकांनी प्रतिसाद दिला. तसे केवळ आवाहन करावे. अनेक स्वतः होवून पुढे येतील, त्याने योजनेचा लाभ देवू नये. अगोदर एक बोलाता नंतर दुसरे करणा असाल तर याचा फटका आगामी काळात बसल्याशिवाय राहणार नाही. मुळात बोलण्यामुळे परिस्थिती बिघडत आहे. आज निलमताईने बोलेल्या, उद्या त्यांच्या बोलण्यावर उत्तर देणारे इतर ही महिला राज्यात कमी नाहीत. कोण काय बोलावे याला बंदन नाहीत मात्र बोलाताना विचारपुर्वक बोलणे आवश्यक आहे. थेट आरोप करणे योग्य नाही. आता जनता बोलणाच्याकडून पुरावे मागतील त्यावेळी काय करणार आहेत. बोलावे, विचार व्यक्त करावा. विचार हे समोरच्यांना पटणारे किंवा विश्वासदर्शक असले पाहिजे. उठ-सुठ बोलणारे कमी नाहीत. दिवस उगविला की, बोलणे सुरुच असते. काय बोलातात, हे त्यांच्या त्यांच्या माहिती. त्यामुळे अशा बोलणाच्याकडे लक्ष देत नाही. एवढे मात्र नक्की शब्द फिरविणारे, विपरीत बोलणाच्यास जनता धडा शिकविल्याशिवाय याहात नाही. वेळ व काळ पाहुन निर्णय घेणारी महाराष्ट्रातील जनता आहे. ही बाब दुर्लक्षित करता येत नाही. कांगेसला स्वरूप तुलाले नसेल की, विरोधी पद मिळण्याइतके उभेद्वार निवडून येतीलच असे नाही. येवेळी शंभरी नाराता आली नाही व सत्ताध्यांना चाश्ये पार करता आली नाही म्हणून कटाव तस्ता चालावाती लागत आहे. विरोधकांना विरोधीपक्ष नेते पद मिळाले आहे. यातच दोघेही आनंदी दिसून येत आहे. डिल्सीत काय कांगेसे झाले तसेच आप पक्षाची दैनंदी काशी झाली. जनता ही लोकशाहीत सर्वथेष्ठ आहे. शब्द फिरविणाच्यास धडा शिकविणारा आहे. यासाठी अनेक दिवस वाट पाहावी लागाणार आहे. बोलणाच्यास जनताच घरी बसविते. शब्द फिरविणाच्यास आगामी राज्यातील महानगरपालिका, जिल्हाप्रिंसेप्सद्या निवडणुकीत कमाल दाखविल्या विचार याहाणार नाहीत. जनता अशी ताकदवान आहे. त्यांचा निर्णय ही काहीही करू शकतो. ठर्टुन कार्यक्रम केला तर काहीही होते हे विसरून चालाणार नाही. न मागता पैसे दिले. आता काढून घेताना विविध कारणे दाखवित आहेत. हे योग्य नाही. ज्या लाडक्या बहिर्णी नक्की म्हणालील त्यांना देवू नका, ज्यांना काही तरी काडीचा आधार आहे त्यांना डबल अनुदान उचलत असेल तर रोखणे योग्य नाही. या बाबत विचार झाला पाहिजे. आज लोकनेते निवृत्ती नंतर किंवा पेंशन उचलतात. वास्तविक त्यांनी एकच पेंशन उचलावी. लोकनेते म्हणजे लोकप्रतिनिधी यांना कोणताही डबल आधिक लाभ उचलू नये, असे होत नाही. आपले काम झाले. स्वार्थं संपल्यावर विसरणे हे आगामी काळासाठी धीक्काची घंटा आहे हे कलाले पाहीजे. त्यामुळे राजकारणात बोलाताना, मत व्यक्त करताना किंवा निर्णय घेताना विचारपुर्वक घेणे आवश्यक आहे. हे योग्य ही आहे. नंतर माघार किंवा माझी माझें योग्य नाही. जनता मोर्का आशेने शब्द न फिरविण्याकडे अपुलकीने पाहीते हे विसरता येवू नये.

फक्त १ कप रव्याचा करा जाळीदार रवा ढोकळा; मऊ, स्पॉन्जी ढोकळा-सोपी रेसिपी

ढोकळाचं नाव ऐकातच तोंडाला पाणी मुरुंत. ढोकळा चवीला फारच उत्तम आणि चवदार असतो. बेसनाचा वापर करून ढोकळा बनवाला जातो. पण तुम्ही रव्याचा ढोकळासुद्धा बनवू शकता. रव्याचा ढोकळा पचायला हलका असतो.

गुजराती शब्द माघार घेण्यापेक्षा दुसरा पर्याय नसतो. आता निलमताईने व्यक्त केले मताव वाढांग निर्माण झाला आहे. त्यांचे बोलणे चुकीचे नेसू श्वेत मात्र याला पुरावा काय आहे? या बाबत निझतर व्हावे लागेत. बोलून वेल मारता येते. बघ्यु पुढच्यापुढी असा विचार करून काहीजन चालतात. आता पहा विधानसभा निवडणुकीच्या तोडावर कोणतीही छाननी न करता महायुती सरकारने २ कोटी ४० लाख लाडक्या बहिर्णीना दरमहा ९५०० रुपये वाटप सुरू केले होते. त्यामुळे राज्याच्या तिजोरीवर दर महिन्याला तब्बल ३६०० कोटी रुपयांच्या बोजा पडला. मात्र जसे पुन्हा महायुती संतवर आली तेव्हापासून या सरकारने 'लाडक्या बहिर्णी'ची संख्या कपातीचा धडाका लावला. आधी स्वतः हून माघार घेण्याचे आवाहन केले, त्यानंतर छाननी करत नावे कमी करण्यात आली. गेल्या दोन महिन्यांत ९ लाख लाभार्थीची संख्या कमी झाली आहे. त्यामुळे सरकारच्या तिजोरीवरील खर्च दरमहा ९३५ कोटी आणि वर्षाला ९६२० कोटीनी कमी होवू शकतो.

टप्प्याटप्प्याने ५० लाख महिला अपात्र ठरवण्याचे सरकारचे टार्गेट असल्याचे समजते. जुने २०२४ पासून या योजनेचे वैसे मिळण्यास सुरुवात झाली होती. तक्रारीच्या आधारेच राज्यातील अंजीची छाननी सुरू आहे. डिसेंबर महिन्यात २ कोटी ४६ लाडक्या बहिर्णीना लाभ मिळाला, तर जानेवारीत २ कोटी ४० लाधक्या बहिर्णी होत्या. मात्र छाननीत ५ लाध, तर फेब्रुवारीत ४ लाध महिला अपात्र ठरव्या आहेत. छानणी केली तर काही तरी दोष निघणारच! कारण आता पैशाचे मुख्य किंवा आहे. एक हजार ही रक्कम अतिषय कमी असती तरी गोरंगरीबीसाठी मौल्यवान आहे. कढपी न संपणारा धनसंख्या आहे. काही राज्यात तारीचे पोटभर न मिळाल्याने झोपणाच्याची संख्या कमी नाही. निवडणुकीच्या काळात दिलेले अश्वासने नंतर फिरविले तर असतील तर जनतेचा आगामी काळात विश्वास कसा बसायाचा? इतर पक्ष जरे कांगेसने खटा-खटद्या नारा दिला हाती भोपळाच लाभाला. आता जनता बोलणाच्याकडून पुरावे मागतील त्यावेळी काय करणार आहेत. बोलावे, विचार व्यक्त करावा. विचार हे समोरच्यांना पटणारे किंवा विश्वासदर्शक असले पाहिजे. उठ-सुठ बोलणारे कमी नाहीत. दिवस उगविला की, बोलणे सुरुच असते. काय बोलातात, हे त्यांच्या त्यांच्या माहिती. त्यामुळे अशा बोलणाच्याकडे लक्ष देत नाही. एवढे मात्र नक्की शब्द फिरविणारे, विपरीत बोलणाच्यास जनता धडा शिकविल्याशिवाय याहात नाही. वेळ व काळ पाहुन निर्णय घेणारी महाराष्ट्रात

गुरु वचनःनशिबात
असेल तेच मिळेल

एका गावात सोमिलक नावाचा कष्टाळू कोटी होता. तो तलम कापड विण्यात पटाईत होता. एण कृष्ण भरपूर कृष्णसुद्धा अपेक्षित मोदेल्या त्वाच्यात हाती येत नव्हता. त्वाच्या बोर्बरचे इतर कोटी जांडंभरड कापड विण्यासुद्धा भरपूर पैसा कमवित होते. सोमिलकाने दुसऱ्या गावी जाऊन धंदा करण्याचे ठिकिले. पण सोमिलकाची बायको त्वाला महाली, मफक्काला उगाच दुसऱ्या गावात जातो.... आपल्या नशिबात भरपूर पैसा मिळाऱ्यार असेल तर याच ठिकाऱी कापड विण्यून मिळेल. पण नशिबात जर नसेल तर दुसऱ्या गावी जाऊनही

आरोग्यासाठी चांगले
राहण्यासाठी टिप्स
खालीलप्रभागे

आहेत
सकाळी लवकर उठणे नियमित व्यायाम करणे संतुलित आहार घेणे पुरुषी झोणे घेणे तणाव कमी करणे भरपूर पाणी पिणे स्वच्छता पाणाणे मध्यापन करू नव्हे

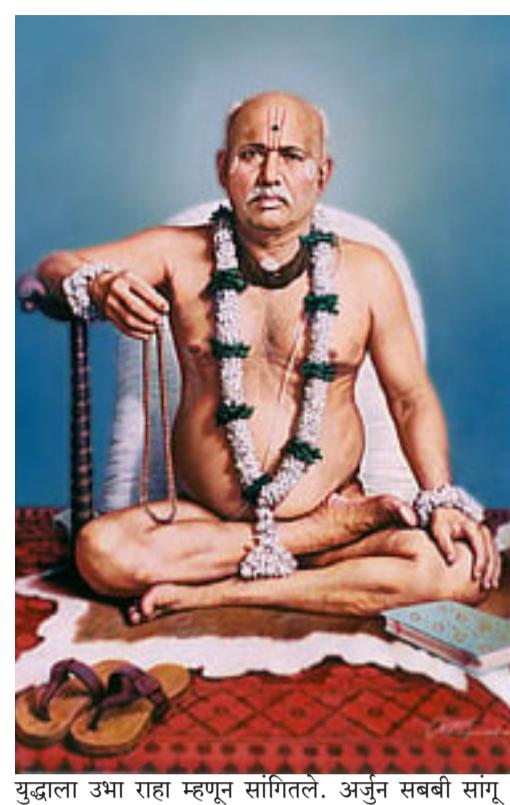
योग आणि ध्यान करणे पौष्टिक पदार्थांचा समावेश करणे निरोगी राहण्यासाठी काही उपाय: चालणे, खेळ, नृत्य, योग, धावणे वरै निरोगी हालचाली करणे भरपूर फॅले, भाज्या आणि संपूर्ण धान्यांसह आहार घेणे संच्युरेड फॅल आणि कोलेस्टरोल कमी आणि साखर, मीठ आणि एकूण चांगली घोप घेणे रोजाचा व्यायाम करणे चांगली घोप घेणे योग आणि ध्यान करणे पौष्टिक पदार्थांचा समावेश करणे

भगवंत प्रेम न करायला सबवी पुष्कळ!

चमत्कार करता आले म्हणजे ब्रह्मज्ञान झाले, असे नाही म्हणत येणार. संताचे दर्शन झाले, पण त्याच्या आजूबाजूचे लोक पाहिले तर वाईट दिसतात. आपण दवाखाना प्राह्यायला गेलो तर निरोगी लोक आपल्याला तिथे करू दिसतील? आमची प्रांत्याची नड संताने दूर करावी, हे म्हणणे चुकीचे नाही का? ती दूर करण्याकरिता प्राप्तिचाकडे जावे, संताकडे नव्हे. आता, दुव्हणे बरे व्हावे म्हणून जरी राम रामम म्हटले, तरीसुदा ते वाया जात नाही. सन्तुरुषांचे अत्यंत उपकर असतील, तर रोगाचे निदान काय आहे ते त्यांनी शोधून काढले. आपल्याला हवेण्यासाठा रोग झाला आहे! हव-नको पण जिथे आहे, तिथे समाधान नाही हे खास, आपल्या भजन - पूजनाचा हेतू कोणता असेल? तो समजून भजन - पूजन करा म्हणजे झाले!

आज भावंत हवा असे म्हणणारे लोक थेंडेच आहेत आणि ज्याना भगवंत हवा असतो तो भगवंतासाठी नको असतो, तो त्याच्या प्रपंचासाठी हवा असतो. ज्याला भगवंताकरताच भावंत हवा, त्याला समाधान खास मिळेल. त्याला कशाचीही अट नाही. त्याला वयाची मर्यादा नाही, विद्येची नाही, बुद्धीची नाही, पैशाची नाही, कशाचीही नाही; तळमळीची मर्यादा आहे.

खोराखर, परमार्थ हा अनुमानाचा नाही. आपण नुसते बोलतो, कृती काहीच करीत नाही, म्हणून तो आपल्या आवाक्याबाबेर आहे असे आपल्याला वाटो. न करायला सबवी पुष्कळ सांगता येतात. अर्जुनाला भगवंतांनी

युद्धाला उभा राहा म्हणून सांगितले. अर्जुन सबवी सांगू

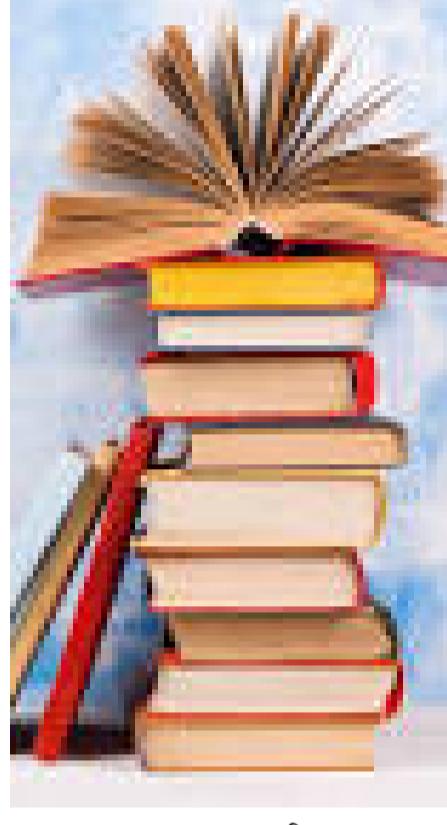
लागला. देवाला फार वाईट वाटले. देहबुद्धीमुळे, अभिमानामुळे, भगवंताच्या आज्ञेला सबवी येतात. व्यवहारात सबवी सागण्याची आम्हाला फार सवय झाली आहे. प्रयागला मूलगी आजारी पडली, तर मनूष लगेच तिकडे जातो आणि काशीस जायचे, तर योग येत नाही असे म्हणतो! आज्ञेला सबव सांगणे हे मोठे पाप आहे. एखादा सावकाराला सांगितले की, तुड्याजवलचे सर्व काही देऊन टाक, तर तो कदाचित दईलही; पण मी दिलेही आदवण नाही जाणारा त्याची. जो द्यावला सांगते तोच दाता असतो, हे तो विसरतो.

व्यापाच्याला स्वप्न व्यापाचेच पडते, त्याप्रमाणे, आपण ज्याचा सहवास करावा त्याचे प्रेम येते. भगवंताविषयी प्रेम करू उत्पन्न होईल ते पाहावे. सहवासाने, निश्चयाने किंवा आपलेणा विसरल्याने, परमेश्वराचे प्रेम येते. पुष्कळ दिवस एका घरात राहिल्याने त्या घराविषयी नाही का आपल्याला प्रेम येत? मुंबईत राहणाच्याला मुंबई आवडते, याचे कारण सहवास.

गांजा प्रथम ओढताना जरी ओकारी आली, तरी सवयने त्याचे प्रेम येऊ शकते. नापासं नव्याची जरी लप्त झाले, तरी मूलगी निश्चयाने त्याच्यावर प्रेम करायला शिकते; म्हणूनच, प्रेम निश्चयाने येऊ शकते. राम आपल्या हृदयात आहे ही भावना ठेवू या. रामाहून मी वेगळा नाही आणि तो माझ्या हृदयात आहेह असा दृढ निश्चय करून ही भावना वाढविली पाहिजे. सबवी न सांगता आपले प्रेम प्रयंची लावले आहे, ते रामनाही लावायला पाहिजे.

काढते भराभर आणि त्यातून आपण आपली एक स्वतंत्र डायरी आणि त्या डायरीमध्ये आवडलेल्या नोंदी करून ठेवणे त्या पुस्तकातील कोणती गोष्ट कोणता निश्चयाने त्याची असेल, तर खूप सारी पुस्तके वाचाची लागतात. व्याख्यान द्यायचं असेल, तर खूप सारा अभ्यास करावा लागतो. पण जर आपण वाचाची लागती, तर जसे एखाद्या गाडीमध्ये पेट्रोल नसेल, तर ती गाडी पुढे चालावार नाही. तसे एखाद्या वकूल्याचे वाचन कमी असेल, तर त्याचे टॉनिक नसल्याने ते कोलमझून पडेल, त्याला बोलता येणार नाही, बोलायला शब्दभांडार सुचणार नाही आणि म्हणून वाचनासाठी दिवसातून दोन-अडीच तास एखादे ग्रंथालय, शांततेचे टिकाण, झाडाखाली, पारापालीला किंवा घारील एका सुंदर अशी शांत वातावरणातील खोली बघून आपल वाचन रोज चालू ठेवावं. रोजच्या रोज नित्य नियमाने वाचनातील राहिली नाही केले याचे. आता मात्र ही पद्धती राहिली नाही

पुस्तक काय देतात? निळ आकाश, निळ पाणी, हिरवं झाड, लाल फुलं इंद्रधनुची कालची-आजची, उद्याची युग्मायांची तसेच सुख-दुःख, यश-अपयश, चढ-उत्तरांची भौतिक विकासाचे माध्यम ज्ञानाल-लसा प्राप्ती आणि समाज प्रबोधनाचे कार्य पुस्तके करतात. ऐतिहासिक नोंदी सण, उत्सव, सणावाळी, ज्ञान, महिती यांचे संकलन, मनोरंजन तसेच भविष्य, भूतकाळ, वर्तमानकाळ या सगळ्यांमध्ये टिकून राहण्याची ताकद आणि सामर्थ्य पुस्तक देतात. निळ पाणी, निळ आकाश, हिरवं झाड, लाल फुलं यांची महिती गेलेले क्षणांची वाहू गेलेल्या घटनांची घडून गेलेल्या वेळेची महिती पुस्तक देतात. ग्रंथ हेच गुरु. स्वसामर्थ्य, निर्णयशक्ती, वैचारिक प्रगल्भता आणि परिपक्ता वाचनातून लाभते आणि व्यक्तिमत्त्व अस-प्राधारण होते. शब्दभांडार, साहित्य विषयीची गोडी वाढते.जसे पूर्णी गुरुकुल पद्धती होती. गुरुच्या घरी जाऊन शिक्षण, प्रपारा, संस्कृती, जोपासना अध्ययन संतुलन बिघडणार नाही, यासाठी वाचनाचे मोल अंत अनन्यासाधण आहे.

जगण्यासाठी अन्न आणि कस
जगायचे हे पुस्तके शिकवतात

वाचाल तर वाचाल, वाचाल तर टिकाल. वाचालामुळे

दग्धाचे रुण दाट धुवयात मॉर्निंग वॉक करू शकतात का?

डॉक्टर

टीप्स

धुवयात फिरायला जाताना या गोर्ंची काळजी आरोग्यप्रेमी सकाळी उठतात आणि नियमित मॉर्निंग वॉक करू शकतात. अशा परिस्थितीत दग्धाचे रुण मॉर्निंग वॉक करू शकतात का हे जाणून घेणे महत्वाचे ठरते? याचा त्याच्या आरोग्यावर वाईट परिणाम होणा नाही का? चला, जाणून घेऊया या संदर्भात तज्ज्ञाचे मत काय आहे?

फिरायला जाण्याची आधी या चुका तुम्हीही करतात आजाराचा काळात हिवाळाचा वाढल्याचे आपण पाहिले आहे. यासोबतच धुकेही वाढू लागले आहेत. सकाळी काहीही नीट दिसत नाही. असे असूनही, काही

का?

विज्ञोट

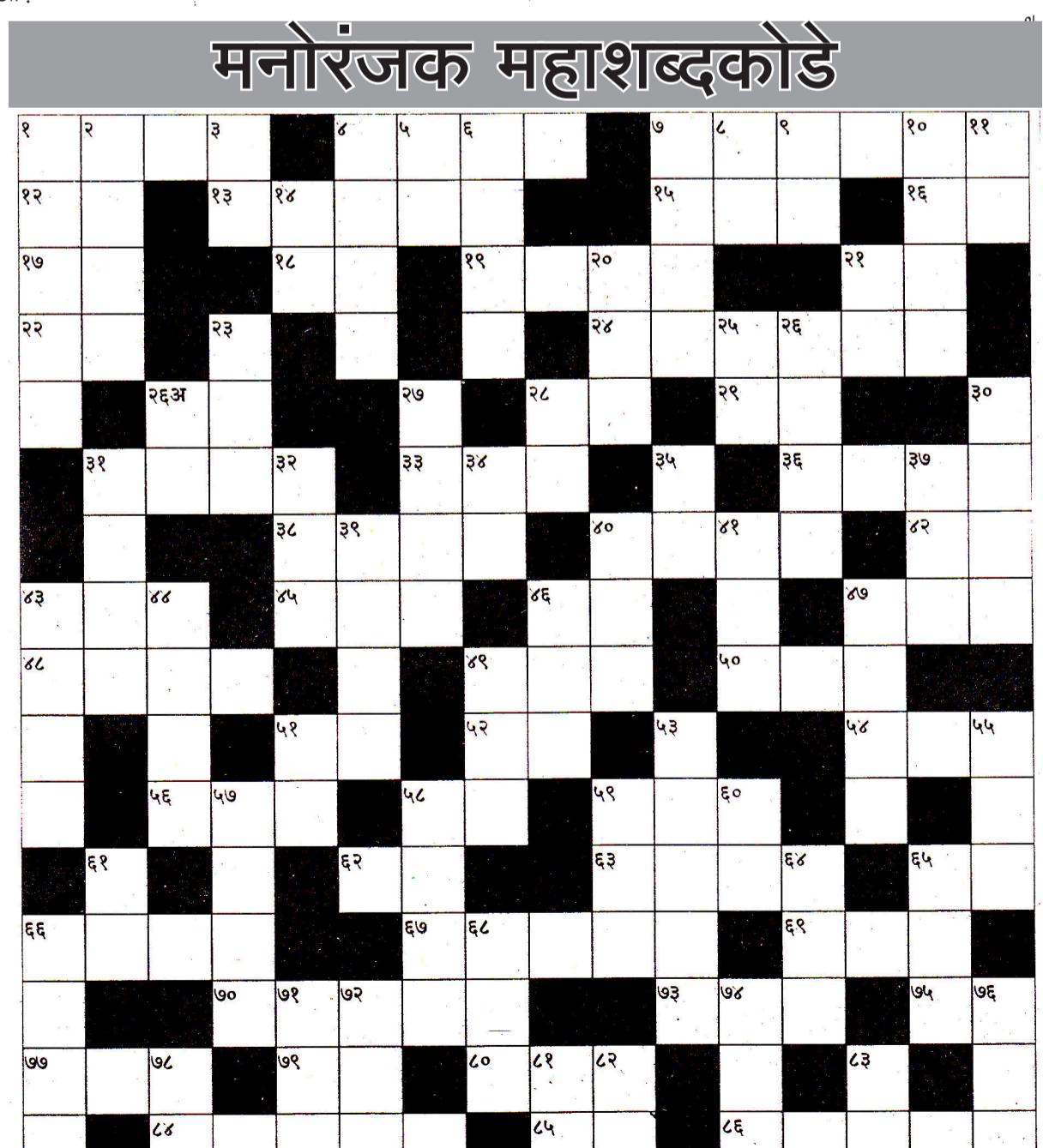
आशर्च्य
मुलगा : बाबा, तुम्ही
आईशी लग्न का
केलेत?
बाप : म्हणजे? तुलाही
आशर्च्य वाटू लागले
वाटते?

संदेश

usne mangi bhi to
humse judai mangi.
or hum hai hume
inkar karna na
aaya.

सुविचार

वास्तववादी व्हा: चमत्कारासाठी योजना आवाहू. -ओशी
अंकूरकू शुभागित
अर्धांतुरांग न गुरुं वंशुः कामातुरांग न खं लज्जा चिन्हां-
तुरांग न सुखं न विह्वातुरांग न बलं न तेजः ॥
अर्थ - द्रव्यासाठी आत्म झालेला माणसं गुरुं
किंवा भावाला जाणत नाही, कामवासाने उदीपित
झालेल्या माणसाला भीती किंवा लज्जाही नसते.
चिन्तातुराला सुख नसते किंवा निद्राही नसते. भुक्ते
ग्रासलेल्या माणसाला बल किंवा तेज नसते.

आडवे शब्द
१. श्रीरामाचा तेरा अक्षरी मत्र
१०. शर्त, पण
१२. फायदा, कल्याण
१३. जन्म
१४. माझे
१५. रापाती
१६. डग्याची साथीदार
१७. वाळा
१८. चांदपी
२०. सीतेला पल्यविणारा
२२. धातूचा धागा
२५. नरमच्या विरुद्ध
२७. भीमाजवलचे शब्द
२९. उथल पाण्याचा आवाज
३०. नवरा (ग्रा.)
३१. 'रामचरित मानस' लिहिणारे
३३. कामदेव
३४. अंजन
३६. शहराचा भाग, पेठ, पूर्ण
३७. भारवाहक
३९. थंडावा
४०. सगळीकडे
४१. चन्दनवलन
४२. श्रीयुत
४४. व्यापारी फायदा
४६. पाप
४७. धाव, आयात
४९. वक्र
५०. आवरण
५४. कोवळ्या दुधाचा पदार्थ
५६. 'द्रव्यावरीत' अंशार!
५८. लिहिणारा डावीकडे सोडलेली मोकळी
जागा
५९. साखळी असलेला द

